

21.10.2024

Rajavartio-osasto
Ylitarkastaja Eeva Havas

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta sekä Hongkongin yleissopimuksen, MARPOL-yleissopimuksen liitteiden muutosten ja Lontoon pöytäkirjan liitteiden muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Sisäministeriön asiantuntijalausunnon laatiminen on vastuutettu sisäministeriön rajavartio-osastolle, jona Rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005) 5 §:n 3 momentin mukaan toimii Rajavartiolaitoksen esikunta. Sisäministeriö lausuu asiassa seuraavaa:

Hallitusohjelmaan perustuen hallituksen esityksessä merenkulun ympäristönsuojelulakiin (1672/2009, *MYSL*) esitetään alusten rikkipesureiden puhdistamattomien pesuvesien ja erotteleman lietteen päästökieltoa ja harmaan veden päästökieltoa Suomen aluevesille. Voimassa olevaa käymäläjätevesien päästökieltoa tiukennettaisiin siten, että jatkossa myös käsitellyn käymäläjäteveden päästäminen alukselta veteen olisi kielletty Suomen aluevesillä. Päästökiellot tulisivat sovellettavaksi porrastetusti viiden vuoden aikana lain voimaantulosta.

Hallituksen esityksessä esitetään, että merenkulun ympäristönsuojelulain voimassa olevien säännösten mukaisesti Rajavartiolaitos olisi johtava valvontaviranomainen myös käsiteltyjen käymäläjätevesien päästökiellon osalta aluevesillä ja talousvyöhykkeellä (*MYSL* 12:6.1). Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto sekä poliisi suorittaisivat valvontaa merenkulun ympäristönsuojelulain voimassa olevien säännösten mukaisesti (*MYSL* 12:2.1,2 ja 12:8.1).

Hallituksen esityksen mukaisesti ensisijainen valvontaviranomainen harmaan veden ja rikkipesureiden pesuvesien ja jäämien osalta olisi Liikenne- ja viestintävirasto merenkulun ympäristönsuojelulain 12 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella. Rajavartiolaitoksen ja poliisin osalta säädettäisiin valvontaan osallistuvasta roolista Rajavartiolaitoksen osalta merenkulun ympäristönsuojelulain 12 luvun 6 §:n 2 momentissa ja poliisin osalta 8 §:n 2 momentissa. Rajavartiolaitoksen 12 luvun 6 §:n 1 momentin ja poliisin 8 §:n 1 momentin mukainen itsenäinen valvontarooli poissuljettaisiin mainittujen päästökieltojen osalta. Harmaan veden päästökiellon osalta esitetään säädettävän valvontaa tukevista päiväkirjaan kirjaamisvelvoitteista.

Merenkulun ympäristönsuojelulain 13 luvun 3 §:ssä säädettäisiin esitettyjen päästökieltojen rikkomista koskevista rangaistussäännöksistä. Rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain (108/2018) 4 §:n 7 kohdan mukaan Rajavartiolaitos voi tutkia Rajavartiolaitoksen valvottavaksi säädetyn säännöksen noudattamatta jättämisen. Lähtökohtaisesti Rajavartiolaitos suorittaa esitutinnan merenkulun ympäristönsuojelulain 13 luvun 3 §:ssä säädettyistä rikoksista ja rikkomuksista Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä.

Sisäministeriö pitää esityksessä tehtyjä valvontaviranomaisia koskevia ratkaisuja perusteltuina. Rajavartiolaitos ja poliisi valvovat jo voimassa olevan lainsäädännön perusteella käsittelemättömän käymäläjäteveden päästökiellon noudattamista. Esitettyä käsitellyn käymäläjäteveden päästökiellon

valvontaa Rajavartiolaitos ja poliisi suorittaisivat muun merellä tapahtuvan toiminnan ohessa sekä mahdollisten ilmoitusten perusteella.

Sisäministeriö kannattaa tehtyä ratkaisua, jonka mukaisesti ensisijaisesti Liikenne- ja viestintävirasto valvoisi harmaan veden ja rikkipesureiden päästöjen päästökieltojen noudattamista suorittamissaan satama- ja lippuvaltiotarkastuksissa. Rajavartiolaitoksella tai poliisilla ei ole teknistä valmiutta harmaan veden ja rikkipesureiden päästöjen päästökieltojen valvontaan. Poliisilla ei ole valvontaan myöskään riittävää resurssia. Valvonnan mahdollistamiseksi ja uskottavan viranomaistoiminnan turvaamiseksi sisäministeriö pitää tärkeänä harmaan veden päästökiellon noudattamisen valvonnan tueksi 5 luvun 1 a §:n 3 momenttiin esitettyjä päiväkirjavelvoitteita. Rajavartiolaitoksen esikunta on osallistunut täydentävien vaatimusten valmisteluun lausuntokierroksen aikana yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön sekä Liikenne- ja viestintäviraston kanssa.

Lisäksi sisäministeriö pitää perusteltuna merenkulun ympäristönsuojelulain 1 luvun 4 §:ään esitettyä muutosta, jonka mukaisesti lain säännöksistä poikkeaminen olisi mahdollista Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen alusten lisäksi myös poliisin alusten osalta.